

Temmuz 2020

Dünya Muz Verileri (bin ton)

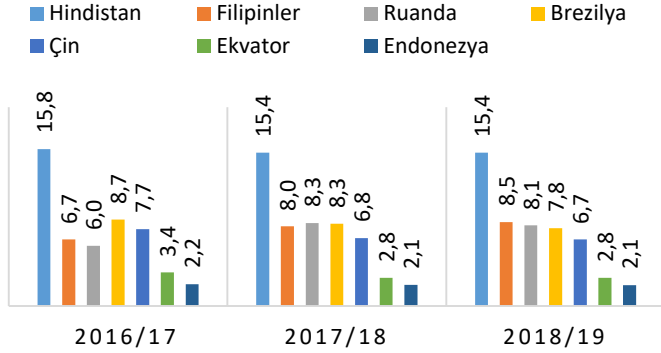
	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim (%) ¹
Alan (bin ha)	5.323	5.435	5.324	5.577	5.729	2,7
Verim (ton/ha)	21,19	21,20	21,15	20,51	20,20	-1,5
Üretim	112.809	115.209	112.628	114.359	115.738	1,2
Tüketim	107.813	112.925	109.217	110.397	-	1,2
İhracat	21.647	19.659	20.826	23.181	-	9,1
İthalat	20.067	20.379	20.306	22.164	-	11,3
İhracat fiyatı (\$/kg)	0,96	0,87	0,87	0,86	0,93	8,3

Kaynak: FAOSTAT (22.06.2020), ^{1/} Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

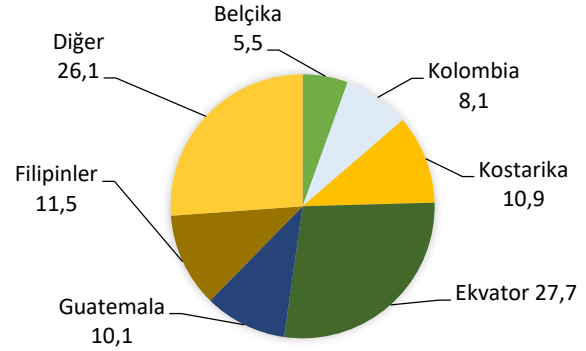
FAO'nun 2018 üretim sezonu verilerine göre dünya muz üretimi 2017 üretim sezonuna göre %1,2 artarak yaklaşık 116 milyon tona yükselmiştir. Üretim alanları 5 milyon ha olup yıllar itibariyle giderek artış göstermektedir. Dünya muz ihracatı 2017 yılında 23 milyon ton gerçekleşirken muz ithalatı önceki yıllara göre artış göstererek 22 milyon tona yükselmiştir. Dünya muz üretim alanlarında Hindistan,

Ruanda ve Filipinler en fazla üretim alanına sahip ülkelerdir. Dünya muz üretiminde ise yine Hindistan %26,6'lık üretim payı ile ilk sırada yer alırken, %10'luk üretim payı ile Çin ikinci sırada, %6,3'lük üretim payı ile Endonezya üçüncü sırada yer almaktadır. Üretimde ilk sıralarda yer alan diğer ülkeler ise sırasıyla Filipinler, Ekvator, Brezilya ve Ruanda'dır(1).

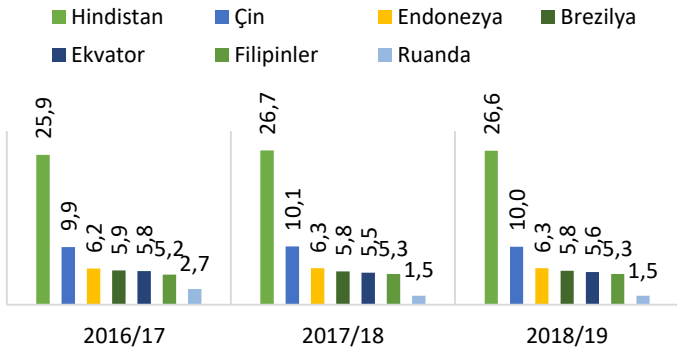
Muz üretim alanlarında önemli ülkeler (%)

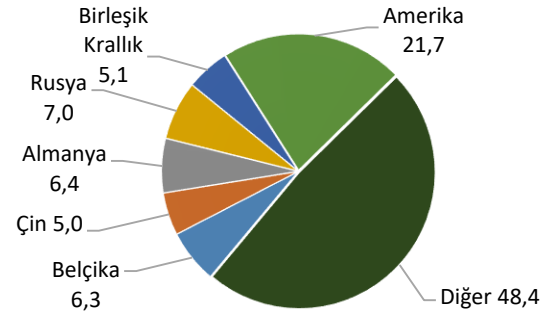
Ülkelere göre dünya muz ihracatı (2017/18)

Muz üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya muz ithalatı (2017/18)

Dünya muz ihracatında önemli üretici ülkeler olan Ekvator ve Filipinler ilk sırada yer alırken bu ülkeleri sırasıyla Kostarika, Guatemala, Kolombiya ve diğer önemli bir muz üreticisi olan Belçika takip etmektedir. Dünya muz ithalatında ise %21,7'lik pay ile ABD ilk sırada yer alırken, sırasıyla Rusya, Almanya, Belçika, Birleşik Krallık ve Çin muz ithalatında diğer önde gelen ülkelerdir.

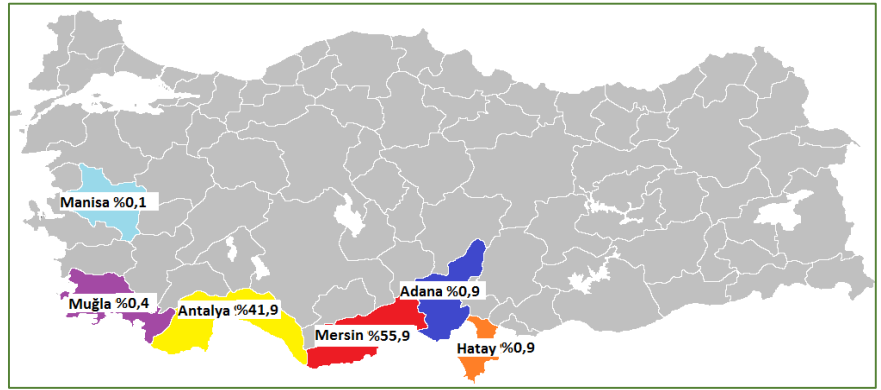
Türkiye ise dünya muz ticaretinde ithalatçı ülke konumunda olup 2017 yılı itibarıyla dünya muz ithalatındaki payı %0,55'dir. Dünya muz ihracat fiyatlarına bakıldığında 2015, 2016 ve 2017 yıllarında 0,86 \$/kg seviyelerinde iken 2018 yılında %8,27 artarak 0,93 \$/kg'a yükseldiği görülmektedir.

Türkiye Muz Verileri (ton)

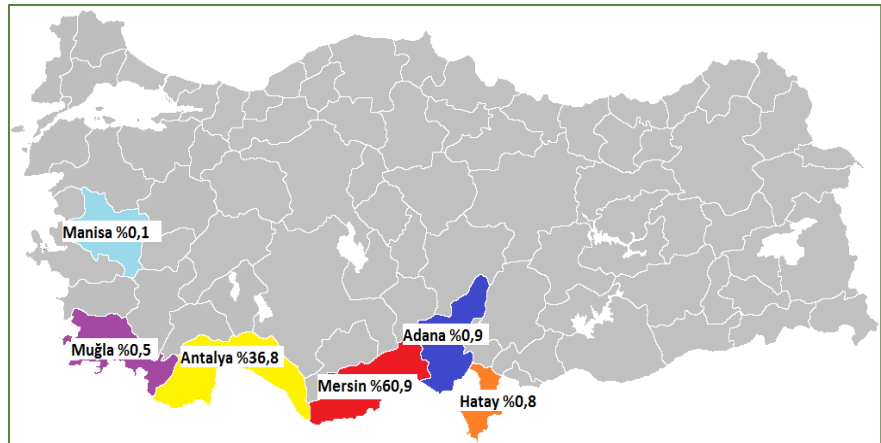
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (da)	-	58.380	62.245	68.211	76.163	11,7
Verim (kg/da)	4.710	4.633	4.915	5.410	6.550	21,1
Üretim	251.994	270.500	305.926	369.009	498.888	35,2
Tüketim	461.516	477.318	509.671	529.762	613.164	15,7
İthalat	-	218.548	209.392	207.851	155.427	-33,7
İhracat	-	13,9	11,0	9,4	22,5	58,2

Kaynak: TÜİK (17.06.2020), ¹/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

Muz ekim alanları; Türkiye muz ekim alanı 2018/19 üretim sezonu itibarıyla yaklaşık 76 bin dekara yükselmiştir (1). Bu alanın %55,9'unu Mersin, %41,9'unu ise Antalya oluşturmaktadır. Bu illerin dışında az da olsa Hatay, Muğla ve Manisa'da da muz yetiştiriciliği yapılmaktadır. 2019/20 üretim sezonunda ise ekim alanı %11,4 oranında artarak yaklaşık 85 bin dekara yükselmiştir (2).

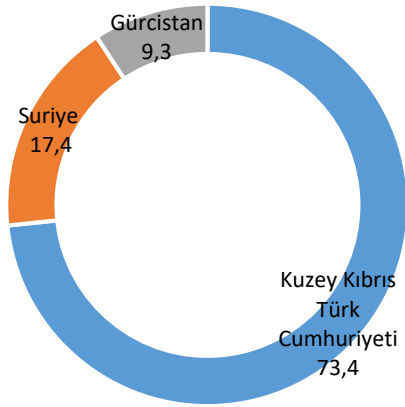

Muz üretimi; 2018/19 üretim sezonunda bir önceki sezona göre muz üretiminde %35,2 verimde ise %21,1 oranında artış yaşanmıştır. Buna bağlı olarak muz üretimi 2018/19 üretim sezonunda 498 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İklim koşullarının daha elverişli geçmesi ve verimde yaşanan artış ile birlikte 2019/20 üretim sezonunda 548 bin ton olan muz üretiminin 2020/21 üretim sezonunda %5,4 oranında artarak 578 bin tona yükselmesi tahmin edilmektedir.

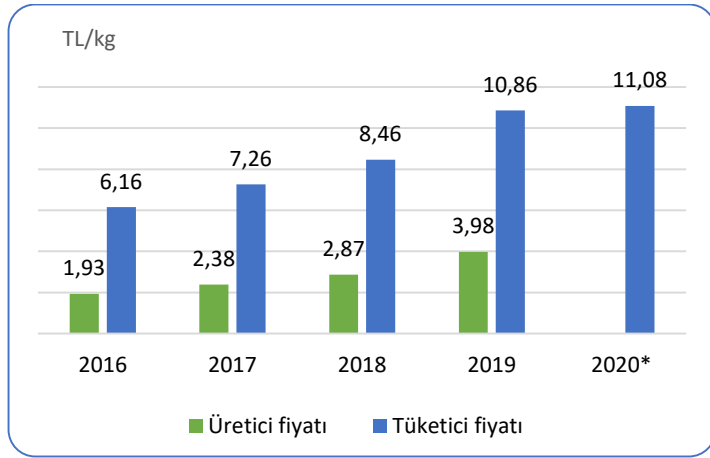
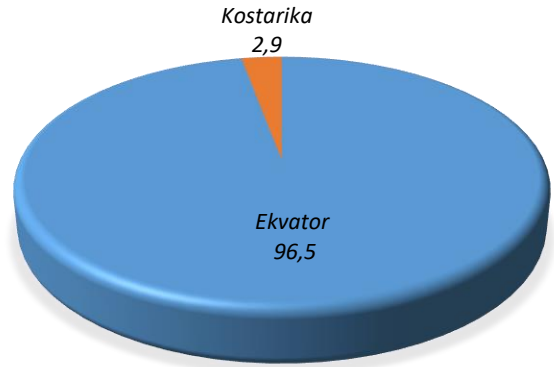

Türkiye Muz Tüketimi ve Dış Ticareti; Türkiye muz tüketimi 613 bin tondur. Tüketim yıllar itibarıyla artış göstermekte olup 2018 yılı itibarıyla kişi başı tüketim 6,9 kg'dır. Dünya muz ticaretinde Türkiye ithalatçı konumunda olup ithalatın %96,5'ini Ekvator, %2,9'unu Kostarika oluşturmaktadır. 2019/20 üretim sezonunda Türkiye muz ithalatı üretimdeki artışa bağlı olarak %21 azalarak 122 bin ton gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin muz ihracatı yaptığı ülkeler (2020, %)

Türkiye'nin muz ithalatı yaptığı ülkeler (2020, %)

TÜİK tarafından açıklanan tarım ürünleri üretici fiyatı endeksinde muz fiyatlarının son verisi 2019 Aralık ayına aittir. Buna göre; 2019 Aralık ayı üretici fiyatı bir önceki aya göre %0,77 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre %42,3 artarak 4,33 TL/kg olmuştur.

2020 Haziran ayı muz tüketici fiyatı ise bir önceki aya göre %11,49, bir önceki yılın aynı ayına göre %0,4 azalarak 11,43 TL/kg olmuştur.

*Dış ticaret verileri ilk altı ayı kapsamaktadır.

Türkiye Muz Desteklemeleri: 2019 yılı Tarım ve Orman Bakanlığı tarımsal destekleme ödemeleri kapsamında Alan Bazlı Desteklemeler kategorisinde muz yetiştiricilerinin de yararlanabileceği destekler; küçük aile işletmesi desteği (100 TL/da), iyi tarım uygulamaları desteği (örtü altı yetiştiricilikte bireysel sertifikasyonda 150TL/da, grup sertifikasyonda 75 TL/da, açıkta üretimde bireysel sertifikasyonda 50 TL/da, grup sertifikasyonda 25 TL/da), mazot desteği (15 TL/da) gübre desteği 4 TL/da, toprak analizi desteği 40 TL/numune, katı organik gübre desteği 10 TL/da olarak belirlenmiştir. Bunların dışında örtü altı tarım faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla 25 milyon TL üst limite kadar sera kredisi verilmektedir (3).

Yıllar	Verilen Destek (TL/kg)				
	Toprak Analizi	Sertifikalı Fidan	Gübre	Mazot	Toplam
2014	0,0012	0,165	0,003	0,002	0,171
2015	0,0012	0,189	0,003	0,002	0,195
2016	0,0000	0,186	0,005		0,191
2017	0,0004	0,195	0,002	0,004	0,202
2018	0,0004	0,198	0,002	0,005	0,205

Kaynak: TOB, TEPGE hesaplamaları

	2015	2016	2017	2018	2019
Muz Fiyatı (TL/kg)	2,00	1,89	2,38	2,87	3,98
Muz Fiyatı + Destek (TL/kg)	2,17	2,09	2,57	3,07	4,19
Gübre Fiyatı (TL/kg) ¹	3,10	2,37	2,60	3,60	5,60
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	3,85	4,69	5,78	6,43
1 kg muz ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Muz/Gübre	0,65	0,80	0,92	0,80	0,71
Muz + Destek/Gübre	0,70	0,88	0,99	0,85	0,75
Muz/Mazot	0,52	0,49	0,51	0,50	0,62
Muz + Destek/Mazot	0,56	0,54	0,55	0,53	0,65

Kaynak: TEPGE, TÜİK

¹/ Gübre fiyatlarında potasyum sülfat gübresi fiyatı dikkate alınmıştır.

Muz Girdi Pariteleri

2015 yılında 1 kg muz ile alınabilecek gübre miktarı 0,65 kg iken 2019 yılında bu miktar %9,2 oranında artarak 0,71 kg'a yükselmiştir.

2015 yılında 1 kg muz ile alınabilecek mazot miktarı 0,52 lt olup 2019 yılında da bu miktar %19,2 oranında artarak 0,62 lt'ye yükselmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Tropikal bir meyve olan muz, hem pişirilerek hem de taze olarak tüketilebilen bir meyvedir. En fazla Asya kıtasında üretimi yapılmakta olup dünya yaş meyve üretiminde karpuzdan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada üretimi yapılan muzların; %41'ini Cavendish, %14'ünü GrosMichel, %21'ini Plantain grupları oluşturmaktadır. Türkiye'de yapılan muz yetiştiriciliğinde son 10 yıla kadar bahçe tesisinde sadece bodur Cavendish (Dwarf Cavendish) muz klonu kullanılmakta iken, günümüzde bunun yanısıra GrandNain klonu da yetiştirilmektedir.

Türkiye dünya muz ticaretinde ithalatçı konumdadır. 2019 yılı itibariyle yapılan 122 bin ton muz ithalatı için yaklaşık 49 milyon dolar ödeme yapılmıştır. Dünya'da en fazla muz ihracatı yapan ülke ABD olup Türkiye muz ihtiyacının tamamına yakını Ekvator'dan sağlamaktadır. Türkiye'de muz üretiminin %97,8'i Antalya ve Mersin illerinde yapılmakta olup, üretim yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2015 yılında 270 bin ton olan Türkiye muz üretimi 2019 yılında %102,7 artarak 548 bin tona yükselmiştir.

Muzun ince kabuklu ve narin yapıda olması ile birlikte raf ömrünün kısa olması pazarlama açısından sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle iklimlendirilmiş taşıma araçlarının kullanımı büyük önem arz etmektedir. Bunun dışında diğer tüm tarımsal ürün yetiştiriciliğinde olduğu gibi kooperatifçilik ve örgütlenmenin teşvik edilmesi muz yetiştiriciliği ve pazarlama sorunlarının aşılması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca muz yetiştiriciliğinin ilerlemesi açısından basınçlı sulama sistemlerinin ve örtü altı teknoloji kullanımının özendirilmesi gerekmektedir. Muzda uygulanan % 145,8 gümrük vergisi yerli üreticinin korunması için oldukça önemlidir. Özellikle yerli üretimin yoğun olduğu Eylül-Mayıs aylarında muz ithalatının kısıtlanması yerli üretimin desteklenmesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca Mersin Limanının Muz İhtisas Gümrüğüne dönüştürülmesi muz ithalatında yaşanan sorunların giderilmesi açısından önemli olacaktır.

Kaynaklar

- 1/ FAO, 2020. <http://www.fao.org/faostat/en/>
- 2/ TÜİK, 2020. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1001
- 3/ Anonim, 2020. <https://www.tarim.gov.tr>

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Dr. Kübra POLAT, kubra.tasdemir@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/1121